

**ЛАНДШАФТНО-ПРОСТОРОВА ОРГАНІЗАЦІЯ МІСЬКИХ БУЛЬВАРІВ
(НА ПРИКЛАДІ БУЛЬВАРНОГО КІЛЬЦЯ М. МОНС, КОРОЛІВСТВО
БЕЛЬГІЇ)**

Шевченко Людмила Станіславівна

кандидат архітектури, доцент

кафедра дизайну архітектурного середовища

архітектурний факультет

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

ПолтНТУ)

м. Полтава, Україна

Анотація. Представлена ландшафтно-просторова організація міських бульварів (на прикладі бульварного кільця м. Монс, Королівство Бельгії). Виявлені природні та штучні елементи, які формують архітектурно-ландшафтну структуру бульварів.

Ключові слова: бульвар, бульварне кільце, предметно-просторова організація.

**LANDSCAPE AND SPATIAL ORGANIZATION OF CITY BOULEVARDS
(ON THE EXAMPLE OF MONS'S BOULEVARD RING, BELGIUM)**

Shevchenko Liudmyla Stanislavivna

Ph. D, Master of Architecture, Associate Professor

Department of Architectural Design Environment

Faculty of Architecture

Poltava National Technical Yuri Kondratyuk University (PNTU)

Poltava, Ukraine

Annotation. Landscape and spatial organization of city boulevards (on the example of Mons's boulevard ring, Belgium) is represented. Natural and artificial elements, that form the architectural and landscape structure of boulevards, are revealed.

Keywords: boulevard, circle of boulevards, spatial-object organization.

Актуальність проблеми. Міські бульвари, як лінійні ландшафтні простори, пройшли довгий період розвитку і стали невід'ємною складовою системи озелених територій будь-якого міста. Вони делікатно пронизують

окремі ділянки міста, утворюючи відносно вузькі але протяжні смуги зелених насаджень. Вони забезпечують повсякденним короткочасним відпочинком мешканців прилеглих кварталів міста, згуртовуючи їх на озелененій території, направляючи до вагомих міських громадських об'єктів, лісопаркових та прибережних смуг. Сучасна просторова організація міських бульварів ускладнилася й становить «тотальний синтез» дизайну з різними видами проектно-художньої діяльності – архітектурою, містобудуванням, ландшафтним і графічним дизайном, монументально-декоративним мистецтвом» ([1], с. 13).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Досвід по формуванню просторового середовища міських бульварів як невід'ємних структурних складових міст знайшов втілення у теоретичних і практичних напрацюваннях низки науковців. Архітектурно-композиційні й естетичні особливості їх утворення висвітлені у теоретичних працях К. Зітте [2], А. Вергунова, Д. Брукса, М. Белова [1], В. Петрова та інших. З питань ландшафтної організації міста (у тому числі її елементів) варті уваги праці Дж. Саймондса [3], Л. Вергунова, О. Мікуліної, Л. Залеської, І. Родічкіна, Н. Крижанівської, В. Кучерявого та інших. Попередні авторські праці та доповіді присвячені міським лінійним ландшафтним просторам та їх різновидам – бульварам, набережним, лінійним паркам і парквеям [4, 5].

Мета роботи – на основі аналізу просторової організації міських бульварів м. Монс (Королівства Бельгії) виявити природні та штучні елементи, які формують їх архітектурно-ландшафтну структуру.

Виклад основного матеріалу. Архівні джерела свідчать про давню історію м. Монс (фр. Mons, нід. Bergen), яке з XII століття за наказом графа Ено Бодуена IV було обнесено фортечною стіною як столиця графства. Пізніше, у 1861-72 рр. на місті цієї фортечної стіни були закладені озеленені бульвари.

У наш час бульварне кільце м. Монс сягає 5 км і включає в собі вісім історичних бульварів – Boulevard President Kennedy, Boulevard Fulgence Masson, Boulevard Dolez, Boulevard Albert-Elisabeth, Boulevard Saintelette, Boulevard

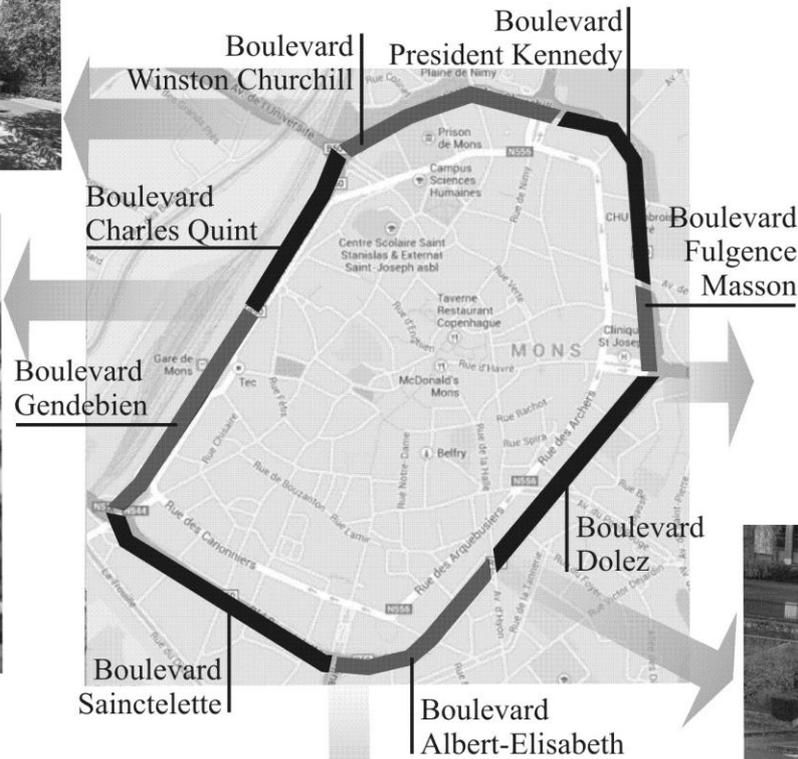
Gendebien, Boulevard Charles Quint and Boulevard Winston Churchill (рис. 1). Бульвари є складовою частиною транспортних магістралей міста з одностороннім напрямком руху автомобілів. Лише один із бульварів міста, Boulevard Dolez, є частково пішохідним.

Зараз бульварне кільце виконує в основному транзитну транспортну функцію. В середині бульварного кільця зосереджена центральна, історична частина м. Монс з пам'ятками архітектури, історичними громадськими й храмовими об'єктами, які становлять архітектурне обличчя міста – міська площа Гранд-Пляс з ратушею (La Grand-Place avec l'Hôtel de ville), готичний собор Святої Вальдетруди (Collégiale Sainte-Waudru), каземати (Les Casemates, place Nervienne), 81-метрова дзвіниця, що внесена в список Всесвітньої Спадщини ЮНЕСКО (Beffroi de Mons) та ін. Транспортний потік перед перехрестями занурюється у три підземні простори-тунелі, звільняючи наземну територію для пішоходів.

Формування просторової організації бульварів у м. Монс ґрунтується на законах глибинної композиції, де всі «події» розгортаються вздовж головної композиційної вісі. Лінійність простору підкреслена ландшафтними компонентами – рядовими насадженнями дерев, композиціями із чагарників, ґрунтопокрівних рослин і квітів. Дендрологічний склад рослинності представляють платан кленолистий (*Platanus acerifolia*), липа крупнолистяна (*Tilia platyphyllos*), береза повисла (*Betula pendula*), сумах пухнастий (*Rhus typhina*) і різновиди квітково-чагарникової рослинності. Характерною ознакою бульварного кільця є альпійські гірки, сформовані низькими чагарниками, сукулентними, злаковими, ґрунтопокрівними й квітковими рослинами, композиціями з каменів. Окрасою цих бульварів є активне використання топіарного мистецтва у формуванні зовнішнього вигляду рослин, надання їм кулястої, циліндричної та спіралеподібної форми (див. світлини на рис. 1). В деяких випадках для надання більшої динаміки композиції використовуються рослини в діжках. Переважна більшість чагарникових рослин є вічнозеленими, що дає можливість бульварам цілорічно бути естетично привабливими.

Статуя
Леопольда I

Статуя
Балдуїна I Фландрського

Пам'ятник полку
легкої піхоти м. Монс

Рисунок 1 - Структура бульварного кільця м. Монс (Королівство Бельгія)
з природними та штучними елементами предметного наповнення

Складовими предметно-просторового середовища бульварів м. Монс є скульптурно-декоративні елементи, присвячені переважно постатям і подіям II Світової війни. Вони доречно розташовуються на початку або в кінці бульварів, тим самим вдало закріплюють головну композиційну вісь.

Невід'ємними складовими бульварів є малі архітектурні форми, елементи візуальної комунікації, освітлення та садово-паркові меблі. Вони доповнюють відкриті місця біля монументів, створюють затишні місця для короткочасного відпочинку, акцентують на собі увагу на перехрестях, в місцях пішохідних переходів. Усі бульвари мають подібну архітектурно-ландшафтну організацію. Характерною відмінністю є скульптурно-декоративне наповнення вхідних зон до бульварів, підпорядковане певній тематиці.

Сучасні міські бульвари можуть мати розвинену розпланувальну структуру з фонтанами, торговельними кіосками, інформаційними вітринами-носіями, декоративними насадженнями, монументальними композиціями. Вони здатні бути висококомфортними міськими просторами, які сформовані з урахуванням ергономічних параметрів конкретних елементів наповнення простору й середовища в цілому. Створенню гармонійного співмасштабного середовища бульвару сприяє і введення до їх складу дизайнерських міських меблів та скульптурних елементів, які розраховані на сприйняття з ближніх дистанцій та тактильний контакт з відвідувачами.

Отже, сучасний бульвар – це не лише широка алея на міській вулиці або набережній для пішохідного руху, обладнана лавками для відпочинку. Це ще й місце для спілкування містян, задоволення їх потреб у різноманітних культурно-просвітницьких заходах, перфоменсах, локацією для яких є бульвари. А бульварне кільце м. Монс ще є і цінною складовою загального культурно-історичного надбання міста, невід'ємною частиною його архітектурно-ландшафтного обличчя.

Збереження існуючих зелених «легень» міста (парків, скверів, набережних, бульварів тощо) й удосконалення системи його озелених територій є одним із важливих і водночас перспективних напрямів підвищення

культурно-естетичного потенціалу міста, удосконалення його архітектурно-ландшафтного середовища, покращення екологічного мікроклімату.

Література:

1. Белов М.И. Дизайн пешеходной улицы (Принципы организации предметно-пространственной среды): автореф. дис. на соискание науч. степени канд. искусствоведения: спец. 17.00.06 «Техническая эстетика и дизайн». – Москва, 2012. – 23 с.
2. Sitte Camillo. Der Städte-Bau nach seinen künstlerischen Grundsätzen. Ein Beitrag zur Lösung moderner Fragen der Architektur und monumentalen Plastik unter besonderer Beziehung auf Wien. Leipzig, Wien: C. Graeser & Co., 1901. – 183 p.
3. Simonds John Ormsbee. Landscape Architecture: A Manual of Site Planning and Design John Ormsbee Simonds. McGraw Hill Professional, 1960. – 405 p.
4. Shevchenko L. The Boulevard circles in the European practice / L. Shevchenko // Сучасні проблеми архітектури і містобудування в умовах міжнародної інтеграції: між народ. наук.-техн. конф., 27-28 листопада 2014 р.: тези доповіді. – Х., 2014. – С. 252-254.
5. Shevchenko L. Features of architectural and landscape environment of boulevards as a type of city linear spaces / L. Shevchenko // Архітектура: Естетика + Екологія + Економіка: міжнародна науково-практична конф., 3-5 жовтня 2016 р.: матеріали конф. – Полтава, 2016. – С. 132-133.